

A VERSÍRÓ TANÁRNŐ

Képek Szabó Éváról

Forrás:NLVK

SZABÓ ÉVA a Németh László Városi Könyvtár gyermekkönyvtárában

A huszonéves egyetemi hallgató első versei Tarján Éva néven, a *Viharsarok* című megyei napilap és a *Vásárhelyi Szó* hasábjain tűnnek föl az 1950-es évek első felében. Tematikája – talán a kor által is meghatározva – szűkös még: vetés, aratás, évszakok, a fiatalság öröme. Picit mutál még a hang is – de a világra csodálkozó lélek képpalkotása, bukolikus öröme helyenként már idézi érett verseinek csillogó stílusát:

Lassú, türelmes, érlelő kezekkel/ Fonta be fénylő selymét a nyár/ A széles táblák szöke hajának./ Most rengeti vállán a vidám határ.

(*Érik a vetés. Viharsarok, 1954. júl. 4.*)

Heurisztikus örömmel fedezi föl az örök természetet, az emberi munka teremtő szépségét a legsötétebb diktatúra éveiben:

Még sohasem éreztem így a földet,/ S ahogy egy zsíros rögét fölemelem, -- / Érzem, hogy nem héroszok csinálják,/ Itt lenn készül a történelem.

(*Szántás. Viharsarok, 1953. nov. 1.*)

Az 1955-ben diplomázott fiatal pedagógusnak a történelem mindössze egy szabályos tanévet engedélyezett, a második, forradalmi eseményekbe torkollott. Hitének, elveinek megfelelően cselekedett; tanítványaival, a leánygimnázium diákjaival megkoszorúzták Kosuth szobrát, tagja lett a pedagógusok forradalmi bizottságának, cikket írt, tüntetésen vett részt – a tanév végén előbb fölfüggesztették, majd más, tizenkét vásárhelyi tanárral együtt elbocsátották állásából. „Krétafhátú” lett, mint Kárász Józsi bácsi regényének címszereplője. Itt a vers már sokáig nem tudott „megfészkelni”. Megfosztották az iskolától, hivatásától, így menekülnie kellett szeretett szülővárosából. Házasságot kötött Szabó Iván szobrászművésszel, s a fővárosba költözött.

Hat keserves, néma év után – amikor betanított munkásként, segédmunkásként kereste kenyerét – 1963-ban történt rehabilitálása. A következő évben a Magyar Rádiónál az ifjúsági osztályon találta meg új hivatását, gyermekműsorok szerkesztő-riportere lett.

Dús, megnyugtató hangja évtizedekig a rádió hangját jelentette sokak számára. Vezette a *Nyitnikék*, a *Diákfélóra*, az *Iskolarádió* ma már legendás hírű adásait. Munkatársa volt a *Vendég a háznál* adásának is, nyugdíjasként a Petőfi Rádió éjszakai műsorait szerkesztette, vezette. 1990-től a Magyar Televízió *Család-barát* című reggeli műsorának is munkatársa volt.

Nem taníthatott középiskolásokat, helyettük az egész ország gyermekeit nevelte. Többször kapott Nívó-díjat, 1989-ben SZOT-díjjal, 1995-ben Aranytollal tüntették ki.

Városához nem szűnő ragaszkodással kötődött. Sokat járt haza, ünnepeken, halottak napjára, az elszármazottak évi, mártélyi találkozóján is mindig itt volt. Füstölögő cigarettájával mérlegelő, kutató, szerető tekintetével. Mindent észrevett, minden érdekelt a városban.

Ha itthon volt, majdnem mindig bejött a könyvtárba is. Munkakapcsolatunk így indult az 1990-es évek elején, amikor az ismert, helyi kultúrpolitikus, Galyasi Miklós múzeumiigazgató, műtörténész lírai hagyatékát szerkesztette, készítette elő kiadásra. Engem azzal tisztelt meg, hogy kérte, írjak a kötethez utószót, egy tárgyyszerű pályaképet Galyasiról. Szerkesztés közben is bejött beszélgetni a készülő könyvről. Az, *Aki nem jussolt* című portrét elküldve, levélben köszönte azt meg. Talán nem tűnik dicsekvésnek, ha – inkább lényegre törő stílusa, mentalitása apró jellemzése okán – mellékelem a levelét.

Az *Akela búcsúdala* címmel megjelent Galyasi-kötet városközi bemutatóján nem lehettem ott, kárpótolt azonban a következő évben, 1994-ben Szabó Éva első verskötetének megjelenése: a *Szög és kereszt*. A hatvannégy opust szinte Téliapó ajándékként hozta haza városának: november 24-én volt a bemutatója. Külön megnövelte számomra a könyv értékét a meleghangú dedikáció és az a különlegessége, hogy a kötetben külön betétlapon volt olvasható, az aláírt dátum tanúsága szerint, a bemutató napján, otthon, esetleg útközben(!) írt nagy verse, a Mikulás:

Gyerekkoromban láttam Öt/ -- már este volt – a ház előtt/ egy szánon, ott ült a bakon,/ és benézett az ablakon,/ kényesen lépdelt a lova,/ ködöt habzott a tompora,/ úgy járt a szikrázó havon,/ mintha lépkedne csillagon,/ nappal soha, csak este jött,/ aztán eltűnt a kert mögött,/ de visszavárom minden évben,/ a gyerekkori hóesésben, / abban a boldog, piros lázban,/ amelyben mindig Mikulás van, / s a jégvirágon át belop/ kis cipőmbé egy csillagot.

A *Szög és kereszt* költője József Attilától tisztaságot, Weöres Sándortól gyermeki szemléletet s egy csipetnyi szürrealizmust tanult s ezeket ötvözte öntörvényű, egyedi költészatté:

Életrajz /Fának születtem/Állva élek./ Nem voltam szeszélye a szélnek./ Levél vagy? – Azt kell megtanulni:/ Nem szabad csak fölfelé hullni.

Minden dolgunkban velünk volt. Amikor 2000-ben gyűjteményt szerkesztettünk a 20. század vásárhelyi költőinek műveiből, az antológiába kérésünkre ő is szívesen küldte rövid önéletrajzát, s tucatnyi válogatott versét. A *Tiszamenti ének* bemutatójára is örömmel jött haza. Azon a jó hangulatú, derűs estén, 2000. november 20-án találkoztunk vele utoljára.

Nyolcvannégy éves lenne. Gordonka hangú, rezignált, bölcs nagymama. Két csillagot, madárfüttyöt, tág eget rakna párnánkra, talán rágyújtana még – és elballagna dörmögve.

□ Kőszegfalvi Ferenc

